

מסורת הש"ס

- (א) [ר"ה ל. ג.] (ב) [שס"ט, ע"ח] (ג) [שס"ט, ע"ח] (ד) [שס"ט, ע"ח] (ה) [שס"ט, ע"ח] (ו) [שס"ט, ע"ח] (ז) [שס"ט, ע"ח] (ח) [שס"ט, ע"ח] (ט) [שס"ט, ע"ח] (י) [שס"ט, ע"ח]

תורה אור השלם

- וְתַתְּנוּ בְּכֶסֶף וְצִדְקָה הַכֶּסֶף בְּיָדְךָ וְהַלֵּבְתָּ אֶל הַמִּקְדָּשׁ אֲשֶׁר יִבְחַר יְיָ וְאֶתְּנֶה בְּיָדְךָ אֶת הָאֵלֶּיךָ בּוֹ
- בְּרִיּוֹת יְיָ כִּה בִּי אֶעֱלֶה אֶרְבָּךְ לָךְ וּמִמְנוּחֶיךָ אֶרְפָּאךְ נָאֻם יְיָ בִּי נִדְחָה קְרָאוּ לָךְ צִיּוֹן הִיא דִּרְשׁ אֵין לָהּ יִרְמְיָהוּ לוֹ

הגהות הב"ח

- (א) [ש"ח] ד"ה וְיִבְקֶשׁ לוֹ וְכִי כְּמוֹן הַזֶּה כִּלְכִּיל וְכִי וְלֹא לְמַסְרוֹ מִמֶּנּוּ

מוסף רש"י

בראשונה היה לולב ניטל במקדש שבעה. דמיון ושמתחת לפי ה' אלמנה שבעה ימים ובמדינה יום אחד. דמיון ולקחתם לכם ביום הראשון (ר"ה ל. ג.) ושיהא יום הנה כולו אסור. יום השנה עומר כולו אסור. לולב מן השדה, ומלאויהם משהאר מות מותר, כדמיון בראשונה (ס"ח). כמזב אחד אחד עד עלם היום הזה, ומזב אחד אחד עד הביטא וגו' ה' כילד בזמן הזה, עומר ממיר ובזמן שאין עומר עלם היום ממיר (ר"ה ל. ג.) מ"ט. גור עליה (ש"ח). דאיבני איתא. שיהא לנו לחוש עכו"ם לך (ש"ח). הרי התיר האיר מורה. דלא לא היה מנה (ש"ח). אלא דאיבני בחמיסר. שהיה שהות לקרור מנוחא יו"ט ולהביאו למחר במנוחא (ש"ח). מחצות היום ולהלן תשתרי. השתא ולא לגור עליה רבן יוחנן אלא עד מחצת היום ואי נמי מהרה יבנה ויאמרו אשתקד מי לא אכלנו מחצות היום ולהלן השתא נמי ניטל, שפיר אכלי ואפילו הרחוקים מירושלים שלא ראו הקרבנות יש להם למקור דודאי קרב כבר, דלאמר מר הרחוקין אין מותרין בזמן הבית מחצות היום ולהלן כו' (ש"ח). לא צריכא דאיבני בליליא אי נמי סמוך לשקיעת החמה. ר' יוחנן חושש לשמא יבנה סמוך לשקיעת החמה או בליל ששה עשר בחצי הלילה או סמוך לבקר שגא היא שעות לקרינתו והבהונו בלבוש של קלאן וטמינו והקדמו והקרבנו עד מחצות היום ואי חו רבינא למיכל חדש מחצות היום בזמן הזה, אחי למיכל נמי הוא וימא הכי ועבדי אסורא. ואם תאמר הכי משכחת לה דלדינן בחמיסר צו"ט והדינן בליליא והא קיימא לן בחסות שבעות (טו) דאין בנין בחסות לא צו"ט ולא בלילה, הני מילי בנין צדי חס, אבל בנין העמיד לא צדי שמם הוא (ר"ה ש"ח). בשיטת ר' יהודה אמרה. דלאמר מן המורה אסור כל היום זמן אסור דקסרי עד היום ככלל (ש"ח ל. ג.).

זוכרים. שאין מגדלים מהם וולדות ואפ"ה גזרו רבנן אטו נקבות: **אמר רב אשי מחלוקס.** דרבי אלעזר ורבי יוחנן: **צפרי ראשון.** בפירות שביעית הוא דא"ר אלעזר דרך חילול לא משום דדריש סמוכין: **פרי שני.** דמי שביעית: **והא דמינא.** צברייתא דמסייע ליה: **לקח לקח.** ככולו בין צפרי

ראשון בין צדמיו דקתני לקח צבצר יין ולא קתני חילל צצר ציין: **אידי דמי ירשא לקח.** דליירי צפרי עכמו: **וביקש ליקח לו חלוק.** ואינו יכול להסירה אמרה לאלכל בצמח הזמן (א) ולא לסמורה חוה מתקיים לשנה הצאה: **הרגיל אללו.** שמתוך כך יעשה לו חפזו: **והוור ואומר לו.** לחנוני: **הרי פירות הללו.** שמכרת לי שהיו של חולין ונכנסו לקדושת שביעית נתונים לך במתנה ואוכל אותם בשביעית והלחנוני אומר לו ואני נותן לך סלע חולין זה שאלה לחולין במתנה וצא ולוקח מאותו סלע כל מה שירצה והחנוני יאכל הפירות צמורת שביעית: **והא כהא.** דהא סלע פרי שני הוא דמי שביעית וקתני דלריך לילך אלל חנוני ולהוויאלו לחולין דרך מקח וממכר אלמא צפרי שני נמי איכא מאן דפליג דאי סלע כגי צדק חילול למה ילך אלל חנוני יקח פירות חולין שיש לו צדמו שזה סלע ויחללנו עליהם ויאלכלם צמורת שביעית: **אלא.** אי אמר דרז אשי הכי אמר: **מחלוקס צפרי שני.** צהא הוא דאיכא למאן דשרי דרך חילול אלל צפרי ראשון כו': **והא דקמי.** צברייתא דמסייע לר' יוחנן אחת שביעית ואחת מעשרות מתחללין אלמא שביעית עכמה דרך חילול: **מעשר מעשר ממש.** צממיה וכי יש לומר שהמעשר עכמו יתחלל על צהמה היה ועוף: **והכניס.** ונתתה בכסף ותרם דאין מתחלל אלל על המעטצב דבר שיש עליו אורה: **במתני' נקדש צענה.** כדדרישין בתי"כ) מושמחתם לפני ה' אלמנה שבעה ימים (ויקרא כג) ולא בגבולין ו' ימים: **צמדינה.** צירושלים שאף הוא כגבולים: **ושיהא יום הנה.** של עומר דהיינו ט"ז ניסין כולו אסור צדמש וצבצר המקדש קיים משקרב העומר היו אכולין חדש צו ציום כדכתיב (שס) עד הביטאם ששכרצ הבית מותר מן המורה משהאר המורה כדלאמר צמנחות (דף ס"ח). כמזב אחד אומר עד עלם היום הזה דהיינו האיר המורה וכמזב אחד אומר עד הביטאם הא כילד בזמן דליכא עומר עד עלם

ואסר רבן יוחנן צן זכאי עליהם כל היום כדמפרש טעמא צגמרא: **גב' מהרה יבנה** ויאמרו דבר לאסורו דהשתא קרינא ציה עד הביטאם ואי הוו נהיגי צבורצנו לאלכול צהאר מורה דאין מורה אחיא למיכל נמי צצניינו ויאמרו אשתקד מי לא אכלנו כו': **דאיבני אימת.** הך חששא דמיישינ למהרה יבנה אימת תגמור המלאכה דליכא למיחש לאסור חדש כל היום דלאצטריך לרבן יוחנן צן זכאי למיסר השתא כל היום משום סירכא דההוא יומא: **אי נימא דאיבני צשיסר.** שלא נבנה עד יוס ט"ז עכמו:

הרי הסיור האיר המורה. ואפיר קאכלי דהואיל דהאר המורה ואין מקדש צנו אשתרי ליה צחדש: **אלא דאיבני צחמיסר.** או קודם לכן דמי מטא שמיסר לא הסיור האיר המורה ששרי המקדש צנוי הלכך אכלי איסורא וגזר ריב"ז השתא משום ההוא יומא: **מחלוק היום ולהלן נעשרי.** השתא דאי נמי אכלי ההוא יומא מחלוק היום ולהלן כסירכא דמעיקרא נכלי וליכא איסורא דודאי קרב העומר: **דקנ.** צמסכת מנחות (ש"ס) הרחוקים. מירושלים לא היו רואין ולא היו שומעין שעת הקרבת העומר: **מוסרין.** צחדש: **מחלוק היום ולהלן.** לפי שידועים שאין צ"ד מתעטלים צו מלהקריצו קודם חלות: **לא צריכא דאיבני צליליא.** כלומר לשמא יבנה צליליא חיים ולא יהו פנויים לקרור העומר עד סמוך ליום ויש טורח הרבה צעומר שהיו מייצבין אותו "צבצום של קלאים וצוברין אותו שחוצו מימיו וטוחנין אותו צרחים של גרוסות ומניפין אותו צי"ג נפה צבסה צדקה כדאמרין הסם חוה שלא יוכלו להתעסק צו מתחילת לילה לא יספיקו להקריצו למחר קודם חלות: **אי נמי.** דאיבני צחמיסר סמוך לשקיעת החמה והיא היא. ואי קשיא דצליליא אינו נבנה דקי"ל צשבעות (דף טו) דאין בנין צית המקדש צלילה דכתיב וציום הקים ולא צחמיסר שהוא י"ט דקי"ל צשבעות (ש"ס) דאין בנין צ"ה דוחה י"ט ה"מ בנין צבני צדי אדם אלל מקדש העמיד שאנו מציפין צנו ומשוכלל הוא יגלה ויצא משמים שגא' (שמות טו) מקדש ה' כונו ידך: **צשיטת ר' יהודה.** אותה שטעה שהיה ר' יהודה שהיה מתלמידיו תלמידיו דורש אחריו דרש גם הוא צימיו:

לולב הגזול פרק שלישי סוכה

מא.

דאפילו למ"ד פרק זה צורר (סנהדרין דף כה. וס) אימתי דרבי יהודה לפרש וצמה לחלוק היינו דוימנין צדבנה לחלוק ומי"מ דוימנין נמי היינו לפרש והא דאמרין צבגול קמא (צ"ק דף לו: וס) גבי מעות מעשר שני מעות של צבל והם צבצל למאי חזו ומשני דצבין ציה צהמה ומסיק לה הסם היינו כרבי מאיר דשרי אפילו לכתחילה אי נמי אפילו כרצנן והסם דלא אפשר צענין אחר ולפי מה שפ"י דר' מאיר שרי אפי' לכתחילה לא יתק צמה שפירש צקונטרס פרק הוצק (צ"מ דף נה:) דגבי דמאי מחללין אותו כסף על נחשת נחשת על הפירות ויחזור ויפדה את הפירות דדוקא כך צריך לעשות ולא מעלס לירושלים והכא אשכחן דשרי ר"מ דמאי לחלל על הפירות לכתחילה וצבצר שיעלו ויאכלו צמקום דכתי עדיף משחזור ויפדה את הפירות:

פירות הללו נתונים לך במתנה. צהדיא קתני צירושלמי דשביעית צסוף פרק שמיני והחנוני אומר לו הרי סלע נמוך לך צממתה וצענין אחר לא כגי ודייק דדרך חילול אינו מדלא חילל החנוני לכתחילה סלע של צעל הצית על פירותיו אלא דרך מקח וממכר: **וישיהא יום הנה בולו אסור.** הרבה תקנות מיקן רבן יוחנן להכי תני הנה יוס הנה אבז גררס ותימא דצמנחות פרק רצי ישמעאל (דף ס"ח). לא תני הנה דלולב אלב ההוא דיום הנה וצפרק צתאר דר"ה (דף ג.) תניס הנה תרמי ועוד תקנות טוצא דמקון: **דאשתקד לא** הוה בית המקדש האיר המורה הוה מתיר. ואפילו לרבי יהושע דלאמר שמעמי שנקריצין אף על פי שאין צית צפ"ק דמגילה (דף י.) הני מילי כשיש מוצח צנוי אלל צלא מוצח לא צדמוח צצוחים פרק קדשי קדשים כל (דף ס.) וס) דמוצח שנפגס כל הקדשים שנשחטו שס פסולים ואין אוללים צגינן שירי מנחה ולא קדשי קדשים ואפילו קדשים קלים: **אי נמי סמוך לשקיעת החמה** דחמיסר. שלא יוכלו להתעסק צעומר צתחילת לילה ולא יספיקו להקריצו קודם חלות למחר וי"מ דמיירי צעצ"ט סמוך לשקיעת החמה ולא יכול לצקר צי"ט מתיקן יקצרו את העומר והיכן מגלות וקופות ושגש עשרה נפה וכלי שרת צדריס הצריצין לעומר דמקנן צמנחות פ' ר' ישמעאל (דף לו.) דאי סמוך לשקיעת החמה דחמיסר קאמר שהוא י"ט הא אין בנין צית המקדש דוחה י"ט כדאיתא פרק שני דשבעות (דף טו:) ולאו פירכא היא דתיקשי לן הא דקאמרין לא צריכא דאיבני צליליא לא נמי אמרינן הסם דאין בנין צהמ"ק צלילה שנאמר וציום הקים את המשכן ציום מקימין אותו וצלילה אין מקימין אותו אלל על כרחיך צריך לחלק כמו שפירש צקונטרס דהני מילי בנין צבני צדי אדם אלל מקדש העמיד צנוי ומשוכלל יגלה ויצא מן השמים שגא' מקדש ה' כונו ידך:

אי נמי סמוך לשקיעת החמה דחמיסר. שלא יוכלו להתעסק צעומר צתחילת לילה ולא יספיקו להקריצו קודם חלות למחר וי"מ דמיירי צעצ"ט סמוך לשקיעת החמה ולא יכול לצקר צי"ט מתיקן יקצרו את העומר והיכן מגלות וקופות ושגש עשרה נפה וכלי שרת צדריס הצריצין לעומר דמקנן צמנחות פ' ר' ישמעאל (דף לו.) דאי סמוך לשקיעת החמה דחמיסר קאמר שהוא י"ט הא אין בנין צית המקדש דוחה י"ט כדאיתא פרק שני דשבעות (דף טו:) ולאו פירכא היא דתיקשי לן הא דקאמרין לא צריכא דאיבני צליליא לא נמי אמרינן הסם דאין בנין צהמ"ק צלילה שנאמר וציום הקים את המשכן ציום מקימין אותו וצלילה אין מקימין אותו אלל על כרחיך צריך לחלק כמו שפירש צקונטרס דהני מילי בנין צבני צדי אדם אלל מקדש העמיד צנוי ומשוכלל יגלה ויצא מן השמים שגא' מקדש ה' כונו ידך:

ולקחתם **הרי הסיור האיר המורה.** ואפיר קאכלי דהואיל דהאר המורה ואין מקדש צנוי אשתרי ליה צחדש: **אלא דאיבני צחמיסר.** או קודם לכן דמי מטא שמיסר לא הסיור האיר המורה ששרי המקדש צנוי הלכך אכלי איסורא וגזר ריב"ז השתא משום ההוא יומא: **מחלוק היום ולהלן נעשרי.** השתא דאי נמי אכלי ההוא יומא מחלוק היום ולהלן כסירכא דמעיקרא נכלי וליכא איסורא דודאי קרב העומר: **דקנ.** צמסכת מנחות (ש"ס) הרחוקים. מירושלים לא היו רואין ולא היו שומעין שעת הקרבת העומר: **מוסרין.** צחדש: **מחלוק היום ולהלן.** לפי שידועים שאין צ"ד מתעטלים צו מלהקריצו קודם חלות: **לא צריכא דאיבני צליליא.** כלומר לשמא יבנה צליליא חיים ולא יהו פנויים לקרור העומר עד סמוך ליום ויש טורח הרבה צעומר שהיו מייצבין אותו "צבצום של קלאים וצוברין אותו שחוצו מימיו וטוחנין אותו צרחים של גרוסות ומניפין אותו צי"ג נפה צבסה צדקה כדאמרין הסם חוה שלא יוכלו להתעסק צו מתחילת לילה לא יספיקו להקריצו למחר קודם חלות: **אי נמי.** דאיבני צחמיסר סמוך לשקיעת החמה והיא היא. ואי קשיא דצליליא אינו נבנה דקי"ל צשבעות (דף טו) דאין בנין צית המקדש צלילה דכתיב וציום הקים ולא צחמיסר שהוא י"ט דקי"ל צשבעות (ש"ס) דאין בנין צ"ה דוחה י"ט ה"מ בנין צבני צדי אדם אלל מקדש העמיד שאנו מציפין צנו ומשוכלל הוא יגלה ויצא משמים שגא' (שמות טו) מקדש ה' כונו ידך: **צשיטת ר' יהודה.** אותה שטעה שהיה ר' יהודה שהיה מתלמידיו תלמידיו דורש אחריו דרש גם הוא צימיו:

עין משפט נר מצוה

קד א מ"י פ"ו מהלכות שמיטה הלכה ח:
קח ב מ"י פ"ו מהלכות לולב הלכה יג סמג
עשין מד [טו"ש]ע אר"ח ס'
תרגם ספ"י א':
קו ג מ"י שס הל' טו
[טו"ש"ע שס]:
קז ד מ"י פ"י מהלכות אסורות הלכה צ סמג
לאוין קמב טו"ש"ע א"ח ס'
תפט ספ"י י טו"ש"ע י"ד
ס' רלג טפ"ק א':
קח ה ו מ"י שס הל' צ:

רבינו חננאל

ואסיקנא דמחלוקת ר' יוחנן ור' אלעזר בדמי פירות שביעית, שהן פרי שני. ושמענין לה מיהא דתניא מי שיש לו סלע של שביעית, שפירש ששקחה בדמי פירות שביעית, וביקש ליקח בה חלוק, כיצד עושה הלך אצל חנוני הרגיל אצלו ואומר לו תן לי בסלע זו פירות ונותן לו, וחזור ואומר לו, הרי פירות הללו שקניתי ממך נתונין לך במתנה, כיצד צוהר הרי סלע זו נתונה לך במתנה, וזו נתונה לך במתנה, הללו מחוללין על פירות שיש לי בביתך, ולוקח בסלע זו מה שירצה. ונה הסלע של שביעית כמו פרי שני, וקתני דרך מקח אין דרך חילול לא, כמאן כ"י אלעזר. אלא אם תאמר מחלוקת ר' יוחנן ור' אלעזר, אבל בפרי חילול לא, כמאן כ"י אלעזר. אלא אם תאמר מחלוקת ר' יוחנן ור' אלעזר, הוא לא (ב"ר) ודרך חילול, הוא לא (ב"ר) יוחנן ולא כ"י אלעזר, אלא ש"מ מחלוקת בפרי שני. ואי קשיא לך הא דתניא אחד שביעית ואחד מעשר שני מתחללין, מאי שביעית דמי שביעית הן. מרקתני מעשר שני מהרה, וכי מעשר שני מתחלל בבהמה, והלא אינו מתחלל אלא בכסף שיש עליו צורה, אלא בדמי מעשר, שביעית נמי בדמי שביעית. פ"סקא משחרב בית המקדש התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהא לולב ניטל כל שבעה במדינה וזכר למקדש. שנאמר דרורש אין לה, מכלל דבעיא דרורשה. ושיהא יום הנה כולו אסור לאכול במסכת כר פירשונו במסכת ראש השנה.